

24-UURSDIENSTEN NIET MEER VAN DEZE TIJD

Als medisch specialist ontkom je niet aan 24-uursdiensten; ze horen er nu eenmaal bij. Maar is dat wel zo? Veilig is anders, blijkt uit onderzoek. En ook voor de werk-privébalans zijn ze niet best.

Nachtdienst, 2.45 uur. De arts-assistent van de Spoedeisende Hulp wordt gebeld. Een instabiele patiënt op de afdeling. Hoge koorts, snelle hartslag, lage bloeddruk. Geprikkelde buik. Is die appendicitis die we conservatief wilden behandelen nu dan toch geperforeerd? Enigszins bezwaard belt de betreffende assistent de achterwacht van de chirurgie, die net een uur geleden huiswaarts is vertrokken. 'Dit kunnen we niet over de nacht tillen, ik kom eraan', reageert hij enigszins vermoeid. Het is 3.30 uur als de patiënt de ok wordt opgedragen. Om 4.30 uur keert de dienstdoende chirurg terug naar huis. De volgende ochtend bij de overdracht zit hij

DE PATIËNT
HEEFT RECHT
OP EEN FITTE
ARTS NAAST
ZIJN BED

er gewoon weer, iets minder praatjes dan normaal. Er staat hem een vol ochtendspreekuur te wachten. Gelukkig mag hij het dienstsein om 17.00 uur overdragen aan een van zijn collega's. Voor artsen kunnen 24-uursdiensten slopend zijn, maar hé, het hoort er nu eenmaal bij, toch?

Slaapdeprivatie

Als medisch specialist heb je vrijwel altijd met de 24-uursdienst te maken. Overdag verricht je de gebruikelijke werkzaamheden, 's nachts werk je op oproepbasis. Soms betekent dat

een enkel telefoontje, een andere keer ben je de hele nacht in touw; op de ok, de SEH of op de afdeling. Niet alleen kan dit ongelofelijk pittig zijn, maar ook over de veiligheid van 24-uursdiensten bestaan twijfels. Uit onderzoek blijkt dat slaapdeprivatie hetzelfde effect kan hebben als het drinken van aanzienlijke hoeveelheden alcohol; bij chauffeurs en piloten is er om die (en andere) redenen wetgeving over maximaal aaneengesloten werktijden. Waarom is die er niet voor medisch specialisten? Het draait immers om mensenlevens. Meer dan een jaar geleden zwengelden Jan Klein, anesthesioloog en hoogleraar patiëntveiligheid aan de TU Delft, en Dink Legemate, hoogleraar en hoofd chirurgie bij het AMC, de discussie aan over 24-uursdiensten.^{1,2} Zij zijn van mening dat 24-uursdiensten niet passen in het veiligheidsregime van een ziekenhuis. Inmiddels is er toenemend bewustzijn, maar volgens Klein en Legemate gaat het nog te langzaam. 'Het eerste waar iedereen aan denkt is: What is in it for me? Moet ik anders gaan werken of meer onregelmatig? Aan veiligheid wordt aanvankelijk niet gedacht', aldus Legemate. 'Het afschaffen van 24-uursdiensten vraagt om een cultuurverandering. En dat kost tijd. Jonge dokters kunnen hier een belangrijke rol in spelen.'

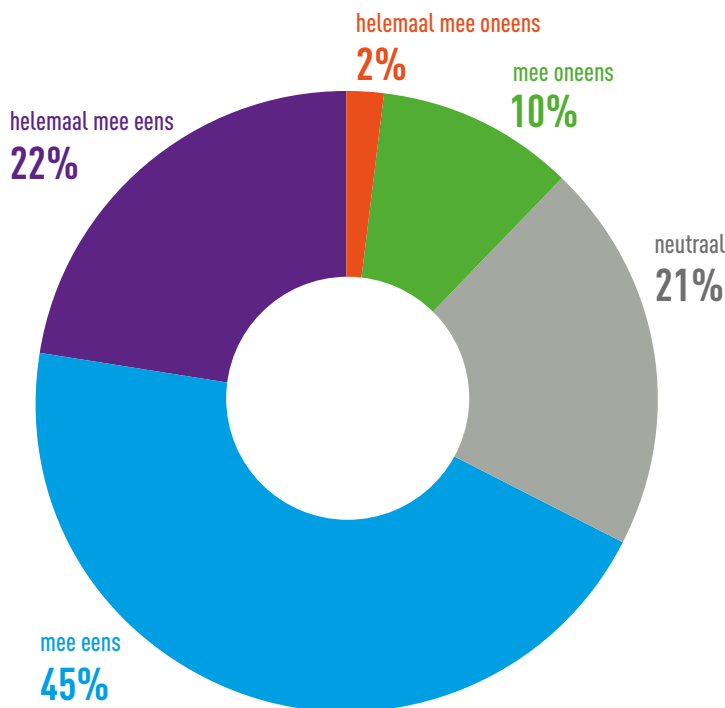
Fitte arts

Maar welk standpunt hebben de jonge dokters eigenlijk in deze discussie? Afgelopen november vroeg De Geneeskundestudent zijn achterban met een digitale enquête naar hun mening over 24-uursdiensten. De heersende cultuur waarin de 24-uursdiensten 'erbij horen', schemerde duidelijk door in de resultaten. Van de 2339 geneeskundestudenten die de enquête invulden, gaf ruim 40 procent aan dat 24-uursdiensten horen bij het artsenvak en het specialisme dat je kiest. Opvallend: slechts 0,9 procent denkt ook daadwerkelijk 24 uur aaneengesloten te kunnen werken. Het leeuwendeel zou het dan ook graag anders zien. De patiënt heeft immers recht op een fitte arts aan zijn bed (97%). Het oordeel van de geneeskundestudenten luidt als volgt: er moet een regeling komen over maximaal aaneengesloten werktijden (83%). Schaf de 24-uursdiensten af (67%). Wij (56%) vinden het niet erg om in ruil hiervoor meerdere kortere diensten te draaien.³

Afgezien van de veiligheid, passen 24-uursdiensten ook minder in de huidige maatschappij. 'Diensten tot je 67ste, hoe houd je het vol?' gaat Legemate verder. 'Daarnaast gaat ook een goede werk-privébalans een steeds grotere rol spelen.'

AFSCHAFFEN VAN 24-UURSDIENSTEN VOOR MEDISCH SPECIALISTEN

n=2339 geneeskundestudenten

'DIENSTEN
TOT JE 67STE,
HOE HOUD JE
HET VOL?'

Roosteren

Vanuit verschillende partijen klinkt eenzelfde geluid: het moet anders, maar hoe? En is het haalbaar? In het Erasmus MC en het Radboudumc zijn ze op de goede weg. Daar zijn de 24-uursdiensten op de afdelingen Heelkunde verleden tijd. Legemate: 'Het vraagt niet om extra mankracht, het vraagt een andere manier van roosteren. Met een beetje creativiteit lukt het wel.'

De wil en het besef dat er iets moet veranderen, lijkt te groeien. Dit vraagt om een cultuurverandering waarbij 24-uursdiensten er niet meer per se bij horen, en een dienst maximaal 12 uur duurt. Om dit voor elkaar te krijgen wil De Geneeskundestudent de discussie nu ook in gang zetten bij zijn achterban, de artsen van de toekomst. Zodat je voortaan als je 's nachts om 2.45 uur je supervisor belt met de vraag of de patiënt geopereerd moet worden, te horen krijgt: 'Mooi! Mag ik weer? Graag! Ik zit al op de fiets.'

web

De voetnoten vind je onder dit artikel op artsinspe.nl.